בס"ד

"בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים"

תקציר שאלות ותשובות בהלכות חג החנוכה.

מרדכי אפרתי
גבעת שמואל

מהדורה מורחבת ומחודשת
כסלו התשע"ז

הקדמה

עיקרו של נס חנוכה הוא נס הניצחון של מעטים שניצחו רבים ושל חלשים שניצחו גיבורים.

לכאורה הדבר תמוה שהרי היו מקרים רבים בתולדות ישראל שמעטים ניצחו רבים ושחלשים ניצחו גיבורים.

סנחריב הגיע למצור על ירושלים הקטנה עם 185000 חיילים וכולם ניגפו לפני יהודה הקטנה והחלשה ולמרות זאת לא תוקנו ימי הודיה וחג לרגל ניצחון זה.

יהושע מנצח עם צבא קטן של שבטים שזה עתה יצאו מהמדבר צבא מאורגן של 31 מלכים ולא מצינו חובה לחגוג את הניצחון הזה.

סיסרא מגיע עם 900 רכב ברזל (נשק שהיה אז ייחודי בעולם) וגבורתו מתוארת באופן ציורי מאוד במדרש האומר "סיסרא בא עליהם בארבעים אלף ראשי גייסות וכל אחד היה עמו מאה אלף ובן שלשים שנה היה וכבש כל העולם בכחו ולא היה כרך שלא היה מפיל חומה בקולו ואפילו חיה שבשדה כיון שהיה נותן עליה קולו לא הייתה זזה ממקומה. אמרו כשהיה יורד לרחוץ בנחל קישון היה עולה בזקנו כמה מאכל בני אדם דגים. ותשע מאות סוסים במרכבתו ובחזרה לא היה אחד מהם חוזר בשלום" (ילק"ש רמז מג) ולמרות מפלתו לא נקבע כל חג וימי הודאה על כך.

אם כן, מדוע חוגגים דווקא את ניצחון המכבים על היוונים ?

יש הבדל עקרוני בין מלחמת המכבים ביוונים לבין שאר מלחמות ישראל.

בכל המלחמות אילו היינו מנוצחים ונופלים בידי האויב, עם ישראל לא היה בסכנת הכחדה טוטלית.

סיסרא , 31 המלכים, סנחריב היו טובחים ביהודים ומכניעים אותם להיות עבדים המשלמים מס אבל אלו שהיו נשארים בחיים היו ממשיכים ביהדותם והיהדות לא הייתה נכחדת.

מאידך לו אנטיוכוס היה מנצח היה סיכוי גדול שעם ישראל כעם יהודי היה נכחד לגמרי.

אנטיוכוס לא היה מחסל פיזית את כל היהודים אלא היה גורם לכולם להתיוון ולעזוב את הדת היהודית ולהתבולל בין היוונים.

יהודי שמתחתן עם גויה בניו כבר אינם יהודים ובכך הענף הזה נכרת לגמרי מעם ישראל מאידך יהודי שהוריו או סבותיו נרצחו ילדיו שניצלו עדיין הם יהודים ויש לו המשכיות.

השמחה וההודיה שלנו בחנוכה היא שעל ידי נס הניצחון זכינו להישאר יהודים ולא איבדנו את זהותנו.

גם היום בהיותנו "עם חפשי בארצנו" אנו נתונים לאותה סכנה אם כי בצורה מוסווית.

תרבות ומנהגי העמים מוחדרת אלינו בכל הערוצים , רדיו, טלויזיה, מחשב, אינטרנט, פייסבוק ועוד ועוד.

החשש לאיבוד הזהות היהודית אינו ראיית שחורות לא מבוססת. 58% מיהודי אמריקה נשואים בנישואי תערובת. ההתיוונות חוגגת ובגדול והיא עלולה להגיע גם לכאן.

חג החנוכה הוא הגורם המזמן והטריגר לפעול לחיזוק הזהות היהודית והיותנו יהודים גאים בדתנו ובתורתנו. בין הדלקת החנוכיה לסופגניה ול "מעוז צור" עלינו להדגיש בפני ילדינו ונכדינו את הסיבה האמיתית לשמחתנו בחג הזה ולומר "ברוך השם שניצחנו – בגלל זה נשארנו יהודים"

מרדכי אפרתי,מחבר החוברת

efratis@neto.net.il 0525219169

כל הזכויות שמורות למחבר ©

לעילוי נשמת שמואל בן זאב ז"ל ולעילוי נשמת אריאל צבי בן שושנה ז"ל.

חנוכייה והדלקתה

מס'	השאלה	התשובה
1	**מהו הגובה האידיאלי שיש להניח בו את החנוכייה ?**	נר חנוכה (כולל השלהבת) המונח למטה מ ג' טפחים (פחות מ 24 סמ') פסול כיוון שנראה כאילו הונח שם לרגע ובכוונת המדליק לקחת את החנוכייה למקום אחר כדי להאיר. מאידך אם הנר הונח למעל מ י' טפחים (80 סמ') נראה כנר שהודלק לצורך תאורה בלבד (כיוון שתאורה תמיד נמצאת גבוה) ולא לצורך פרסום הנס וגם יש חשש שהאדם יתעצל לעלות על כיסא ולהדליק למעלה **לכן הגובה האידיאלי הוא בין 24 סמ' ל80 סמ'** וע"פ הסוד טוב להניחה מעט למעלה משבעה טפחים (הלהבות תהיינה בגובה 56 סמ') . בכל מקרה אפשר להדליק גם למעלה מגובה זה כל עוד שהחנוכייה אינה גבוהה מקרקע הבית יותר מ 20 אמה (9.6 מטר) כיוון שהאדם הממוצע לא מתאמץ להרים עיניו ולהסתכל יותר מגובה זה ואז אין פרסום לנס. יש לציין שעדיף להדליק בחלון הפונה לרשות הרבים (אם גר בקומה שאינה גבוהה מ 20 אמה דהיינו 9.6 מטר) למרות שהחלון גבוה מעשרה טפחים מאשר להדליק בגובה האידיאלי (בין 24 סמ' ל80 סמ') במצב שהחנוכייה אינה נראה להולכים ושבים ואין פרסום הנס.
2	**היכן יש להניח את החנוכייה ?**	הדלקת הנרות היא לצורך פרסום הנס ולכן אם אפשר לפרסם הנס לרבים והחלון פונה לרחוב והדירה אינה יותר גבוהה מ 9.6 מ' (בד"כ לא יותר גבוה מקומה שלישית) - **יש להדליק בחלון הפונה לרשות הרבים.** ואם יש לו חצר שפיתחה פתוח לרה"ר **יניח בפתח החצר** (בתוך כיסוי זכוכית כדי שלא תיכבה). אבל אם אין חצר או חלון הפונה לרשות הרבים יש לפרסם הנס בתוך הבית ומאחר וכל בני הבית עוברים ליד הדלת **יש להדליק מול המזוזה** וכן גם כדי להיות מוקף במצוות (מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל) וי"א שאם יש בנינים גבוהים מסביב **אפשר להדליק בחלון גם בקומה הגבוהה** מ 20 אמה (9.6 מ') כיוון שהשכנים בקומות הגבוהות בבניינים מסביב רואים ויש פרסום הנס וי"א שבמצב כזה (גר למעלה מ 20 אמה) **יניח סמוך לפתח הכניסה לבנין דהיינו בפתח חדר המדרגות** (בתוך כיסוי זכוכית כדי שלא תיכבה).
3	**על מה צריך להקפיד כאשר מדליקים חנוכייה במכסה זכוכית בחוץ או במקום שהרוח מצויה ?**	במצב כזה יש להקפיד שהחנוכייה תהיה מכוסה בזכוכית (עד כמה שאפשר) כבר בעת ההדלקה כיוון שאם ידליקו אותה כשאינה מכוסה ויש רוח מצויה ורק אח"כ יכסו אותה הרי שבשעת ההדלקה היא הייתה ראויה לכבות וחנוכייה שהיא במצב שראוי לכבות בעת ההדלקה פסולה אפילו אם לאחר מכן כיסיתי אותה ("הדלקה עושה מיצוה")
4	**האם מותר להדליק את החנוכייה במקום אחד ואח"כ להעבירה למקום אחר ? האם אפשר להביא חנוכייה לחולה שאינו יכול לרדת ממיטתו כדי שידליק ואחר מכן יניחוה במקומה ?**	לאחר ההדלקה אסור לטלטל את החנוכייה כיוון שהרואה יאמר שהמדליק הדליק את החנוכייה לצרכו ולשם כך הוא מטלטלה ולכן אם הדליק וברך ולאחר מכן הזיז אותה ממקום למקום צריך לכבותה ולהדליק אותה שוב בלי ברכה. לאור הנ"ל אין להביא חנוכייה לחולה שאינו יכול לרדת ממיטתו כדי שידליק ואחר מכן יניחוה במקומה אלא אשתו של החולה תדליק ותברך או שהחולה ימנה מישהו כשליח שלו שיברך וידליק לו את החנוכייה או שהחולה יברך ותכף ומיד ידליק השליח במקום הנחתה . כמו כן אין להדליק את הנרות כשהם בידו ואח"כ להניחם בחנוכייה כיוון שאסור לטלטלם לאחר ההדלקה כפי שהסברנו ואם ברך והדליק והחזיק את הנרות בידו צריך לכבותה ולהדליק אותה שוב בלי ברכה.
5	**מתי צריך להדליק את החנוכייה ?**	חז"ל אמרו שיש להדליק עד "שתכלה רגל מהשוק" כלומר עד שהרחובות מתרוקנים מאדם . בדרך כלל רוב האנשים חוזרים מהעבודה (לפחות בזמנם) במשך חצי שעה מצאת הכוכבים ואז הם רואים את החנוכייה וכך מתפרסם הנס ולכן לכתחילה יש להדליק מיד בצאת הכוכבים אפילו לפני ערבית (אם יהיה לו מנין לערבית לאחר ההדלקה) אבל אם לא יהיה לו מנין לערבית לאחר ההדלקה יש להתפלל קודם ערבית (כיוון שתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם וכן בגלל שבערבית יש מצווה מדאורייתא והיא קריאת שמע שהיא קודמת למצות חנוכה שהיא מדרבנן) ולאחר מכן ילך מיד לביתו וידליק ככל המוקדם. יש שנהגו להדליק מיד עם שקיעת החמה (אבל עליהם להקפיד שיהיה מספיק שמן שתמשיך לדלוק עוד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים).
6	**עד מתי אפשר להדליק נר חנוכה ? האם אפשר להדליק כשבני הבית ישנים ?**	כאמור לעיל יש לכתחילה להדליק בצאת הכוכבים אבל בדיעבד אפשר להדליק עם ברכה עד 20 דקות לפני עלות השחר. אם הגיע מאוחר בלילה, יוכל להדליק עם ברכה אם לפחות שנים מבני ביתו ערים ואם כולם ישנים ידליק בלי ברכה. אבל י"א שגם אם כולם ישנים (או שהוא גר לבד והגיע מאוחר) יכול להדליק עם ברכה (ובמיוחד עם מדליק בחלון הסמוך לרה"ר ועד 9.6 מ')
7	**מה עדיף, שהבעל ידליק מאוחר בלילה כשיחזור מעיסוקיו או שהאישה תדליק בזמן בצאת הכוכבים ? אם האישה תגיע מאוחר האם להדליק בזמן או לחכות לה ?**	עדיף שהגבר ימנה את אשתו כשליחה שלו והיא תדליק בזמן בצאת הכוכבים מאשר הוא ידליק מאוחר בלילה כשיחזור מעיסוקיו זאת מאחר והאישה גם היא חייבת בדיוק כמו הגבר בנר חנוכה (אע"פ שזו מצווה שהזמן גרמא היא חייבת כי הייתה באותו הנס) אבל אם דבר זה יגרום לפגיעה בכבוד הבעל או לערעור שלום הבית – כדאי לחכות לבעל וכן להפך אם האישה תאחר לבוא לבית לכתחילה עדיף שהבעל ידליק בזמן אבל אם דבר זה יגרום לפגיעה בכבוד האישה או לערעור שלום הבית – כדאי לחכות לאישה גם אם יאחר את זמן ההדלקה.

8	**מהו הזמן המוקדם ביותר שכבר אפשר להדליק נר חנוכה?**	במקרה הדחק אפשר להדליק מפלג המנחה (שעה ורבע לפני צאת הכוכבים) וגם לברך (שו"ע תרע"ב סימן א' ובמשנה ברורה שם). מאידך יש אומרים (הגר"ע) שידליק ללא ברכה ועדיף שימנה שליח שידליק לו בזמן מאשר ידליק מפלג המנחה. בכל מקרה יש להניח שמן בכמות שיידלק חצי שעה לאחר צאת הכוכבים.
9	**האם אפשר לצאת ידי חובה רק אם רואים חנוכייה דולקת למרות שלא הדלקתי אותה ולא הדליקוה עבורי ובביתי ?**	אדם ש 1) שלא הדליק 2) אינו עתיד להדליק באותו לילה 3) אין מדליקים עליו בביתו – מברך כשרואה נרות חנוכה (הן של אדם פרטי והן חנוכייה דולקת של בית כנסת) "שעשה ניסים" ובלילה הראשון גם "שהחיינו" (אבל לא מברך "להדליק "). ואם חסר אחד משלושת התנאים הללו – אין לברך. כמו כן אפשר לברך רק תוך כדי חצי שעה מזמן ההדלקה. דין זה המאפשר ברכה רק ע"י ראיה קיים רק בנרות חנוכה כדי להראות עד כמה חביב הנס בעינינו (תוס' סוכה מו')
10	**אדם נשוי הישן מחוץ לביתו בחנוכה (מתארח בבית מלון וכד' או חייל נשוי הנמצא במילואים, או תלמיד בישיבה או בת באולפנא), כיצד יקיים מצות הדלקת נר חנוכה?**	**אדם נשוי הישן מחוץ לביתו בחנוכה,מתארח בבית מלון וכד' או חייל נשוי הנמצא במילואים** – **לדעת פוסקי ספרד** - אשתו תדליק בבית ותברך כרגיל וכך יצא ידי חובתו ואם ירצה להדר ידליק במקום שנימצא ללא ברכה. **ולדעת פוסקי אשכנז** – ידליק היכן שנימצא ואם יכווין לא לצאת בהדלקה של אשתו יוכל גם לברך **המתארח במלון ואין מדליקים עליו בביתו** – ידליק במלון בחדרו (לבדוק בטיחותית!) עם ברכה **תלמיד בישיבה או בת באולפנא** – **לדעת פוסקי ספרד** לא ידליקו כלל כיוון שסמוכים על שולחן אביהם יוצאים ידי חובה על ידי הדלקתו (וי"א שידליקו בלי ברכה או ישתתפו בפרוטה עם אחר שמדליק) ואם האב לא מדליק נרות בבית או שהאב גר בחו"ל והבדל הזמן הוא יותר מחצי שעה - ידליק בחדרו בברכה. **ולדעת פוסקי אשכנז** הנוהגים שכל אחד מבני הבית מברך, ידליקו בברכה בישיבה או באולפנא ואפילו אם דרים עם אחרים בחדר אחד, כל אחד ידליק בברכה (רק לא יניחו החנוכיות זו ליד זו) . **מקום הנחת החנוכייה בפנימייה** תלוי בפרסום הנס דהיינו אם הפנימייה וחדר האוכל נמצאים באותו בנין ידליקו היכן שיש יותר פרסום נס כלומר או בפתח חדר השינה או בפתח חדר האוכל, אבל אם הפנימייה וחדר האוכל נמצאים כל אחד בבנין נפרד, יש שנהגו להדליק בחדר השינה או בכניסה לפנימייה ויש שנהגו בחדר האוכל.
11	**הדלקתי חנוכייה וכבתה, האם עלי להדליק שוב ובברכה?** **הדלקתי חנוכייה ולאחר מכן ראיתי שכמות השמן לא תספיק לשיעור ההדלקה (שהוא חצי שעה מצאת הכוכבים) ואני רוצה להוסיף שמן תוך כדי בעירתה , מותר?** **הדלקתי חנוכייה והתברר שהנחתי אותה במקום שלא יוצאים ידי חובה (ליד חלון פתוח עם רוח פרצים, ליד מאורר וכד') וכשהיא עדיין דולקת רציתי להזיזה למקום הנכון, מותר?**	ההלכה היא "הדלקה עושה מצווה" . להלכה זו מספר משמעויות. משמעות אחת אומרת שכבר ע"י ההדלקה ביצעתי את המצווה ללא קשר להמשך הבעירה ולכן "כבתה אין זקוק לה" כלומר אם לאחר שהדלקתי (והנחתי את החנוכייה במקום בטוח שאין בו סכנה של כיבוי) ומיד לאחר כמה שניות של בעירה או בהמשך כבתה החנוכייה , כבר יצאתי ידי חובה ולא צריך להדליק שוב. למרות זאת אנו נוהגים לשוב ולהדליק למרות שלא חייבים וכמובן ללא ברכה. מאידך, אם החנוכייה כבתה מאחר והנחתי אותה במקום לא בטוח כמו ליד חלון פתוח או ליד מאורר וכד' , אני חייב להדליקה שוב (והפעם במקום בטוח) אבל גם הפעם בלי ברכה. משמעות שנייה של "הדלקה עושה מצווה" היא שאנו דנים את החנוכייה ע"פ רגע ההדלקה. אם בזמן ההדלקה היא לא הייתה במקום מותר (הייתה ליד חלון או מאורר וכד') או לא היה בה כמות שמן ע"פ ההלכה (שתספיק לדלוק חצי שעה לאחר צאת הכוכבים), אי אפשר לתקן מצב זה ולמרות שהיא דולקת והכול נראה בסדר יש לכבותה , לשים שמן כנדרש או במקום הנכון, ולהדליקה שוב בלי ברכה.
12	**מה אסור לעשות חצי שעה לפני זמן ההדלקה ?** **האם יש לבטל שיעור קבוע המתקיים בזמן ההדלקה ?**	כמו לפני כל תפילה או מצווה אסור לאכול או להתחיל במלאכה חצי שעה לפני ההדלקה כיוון שחז"ל חששו שהאדם ייגרר אחר האכילה והלימוד ולא ידליק ולא יבצע המצווה בזמן. אבל אם אוכל אכילת ארעי דהיינו לחם פחות מכביצה (פחות מ 58 גר') או פירות וירקות - מותר. וכן אם ביקש מחברו שיזכיר לו בזמן להדליק נרות – מותר יותר מכביצה. (אישה שבעלה מדליק עבור כל בני הבית יכולה לאכול סעודת קבע לפני ההדלקה אם יש צורך בדבר אא"כ נהגה לא לאכול) למרות האמור לעיל , מותר ללמוד תורה חצי שעה לפני ההדלקה אבל משיגיע זמן ההדלקה אסור ללמוד שיעור קבוע המתקיים מיד לאחר תפילת מעריב בזמן ההדלקה , אם הסבירות היא שאם נדחה את השיעור לאחר ההדלקה הציבור לא יחזור לשיעור – יש לקיים את השיעור ולאחר מכן להדליק. אבל אם הסבירות היא שהציבור יחזור לאחר ההדלקה , יש להדליק בזמן ורק לאחר מכן לערוך את השיעור
13	**האם מותר לכבות את החנוכייה?**	ע"י החנוכייה אנו מפרסמים את הנס, חז"ל שיערו שפרסום הנס האופטימאלי הוא מצאת הכוכבים למשך חצי שעה שאז הציבור החוזר לביתו נמצא ברחוב ורואה את החנוכייה לכן אם החנוכייה דלקה כבר חצי שעה לפחות מצאת הכוכבים, אפשר לכבותה. לגבי השימוש באורה של החנוכייה לאחר חצי שעה – יש שמתירים ויש שאוסרים גם לאחר חצי שעה מצאת הכוכבים (מפני מראית עין וסיבות אחרות)
14	**האם מותר להשתמש באור החנוכייה לשם מצווה?**	הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם בגלל שתי סיבות, האחת כדי שיהיה ניכר שהדלקנו לשם מצווה, השנייה היא כיון שהנס נעשה במנורה של בית המקדש – תקנו מצות חנוכה כמו המנורה במקדש שאסור להשתמש בה כלל. בגלל סיבות אלו אסור להשתמש בה גם לצורך מצווה כמו ללמוד לאורה וכד'.

15	**במהלך ההדלקה (כבר הדלקנו נר אחד לפחות) כבה השמש או כבה אחד הנרות, איך נדליק אותם?** **האם מותר להדליק נר שבת מנרות חנוכה?**	אם במהלך ההדלקה כבה השמש או, אין להדליק את השמש מנר חנוכה שכבר דלוק כי אז אנו משתמשים בנר חנוכה ויש כאן ביזוי מצווה, אלא יש להדליק את השמש ע״י אש חדשה. כמו כן אם כבה אחד הנרות אין להדליקו ע״י אש שנלקחה (ע״י שמש או גפרור וכד׳) מאחד מנרות חנוכה הדולקים כי גם כאן הדלקנו נר של חולין (שמש, גפרור) מנר מצווה, אלא יש להדליק אש חדשה או אם הדבר אפשרי (ונראה שבימינו הוא פחות אפשרי) מותר לדעת הספרדים, למשוך את הפתילה של אחד מהנרות הדולקים ולהדליק ממנו ישירות וללא אמצעי את הנר שכבה. גם בשיטה זו יש מגבלה והיא שאי אפשר להדליק ישירות מנר המצווה החדש של היום את הנר שכבה כיוון שהוא עיקר החיוב והנר שכבה הוא רק להידור וגם בזה יש ביזוי מצווה. לכן עדיף תמיד אש חדשה. י״א שמותר להדליק נר שבת מנרות חנוכה ולהפך, ויש אוסרים , וכדאי להחמיר אם אפשר.
16	**בן נשוי המתארח בבית הוריו ולן שם או חתן המתארח בבית חמיו, האם ידליק בנפרד מבעל הבית או יצא ידי חובה בנרות בעה״ב?** **אם מתארח בבית חברו (ולא בבית אביו או חמיו) מה הדין?**	בן נשוי המתארח בבית הוריו ולן שם או חתן המתארח בבית חמיו ואינו משלם על הוצאות אכילתו ושהייתו שם (וכ״ש אם גר שם בקביעות) **למנהג הספרדים** - יוצא בהדלקת בעל הבית ומעיקר הדין אפילו לא צריך להשתתף בהוצאות ההדלקה וטוב יהיה אם בעה״ב יאמר שהוא מקנה לו במתנה חלק בשמן ובפתילות , **ולמנהג האשכנזים** – כל אחד מדליק עם ברכה. בן שמתארח אצל אביו בשבת חנוכה ויוצא מביתו ביום שישי אחר פלג המנחה (פלג המנחה = שעה ורבע לפני השקיעה) ומתכנן לחזור לישון בביתו לאחר הסעודה בליל שבת י״א שידליק בביתו (לאחר פלג המנחה) וישים נרות או שמן בכמות שיישארו דלוקים לפחות חצי שעה אחרי צאת הכוכבים ואם מתארח בבית חברו (ולא בבית אביו או חמיו) – **למנהג הספרדים** - ישתתף וישלם על חלק מהוצאות הדלקת בעה״ב או שבעה״ב יאמר שהוא מקנה לו במתנה חלק בשמן ובפתילות . **ולמנהג האשכנזים** – ידליק בברכה
17	**בת שגרה לבד מחוץ לבית הוריה , האם תדליק ותברך ?**	בת **ספרדייה** הגרה לבד- אינה צריכה להדליק ויוצאת בהדלקת אביה ואם אין לה אב או שהוא גר בחו״ל או שהוא לא מדליק עליה -תדליק היא בברכה. בת **אשכנזייה** מדליקה ומברכת.
18	**גברים הגרים בדירה אחת בשותפות, האם כל אחד ידליק או אחד ידליק עבור כולם?**	תלוי בסגנון השותפות שלהם. אם הם שותפים גם באוכל ואין לכל אחד אוכל נפרד, כולם ישתתפו בעלויות השמן והפתילות וביום הראשון אחד ידליק עבור כולם וביום הבא השני ידליק עבור כולם וכן הלאה. אבל אם אינם שותפים באכילה, כלומר שכל אחד מוציא לעצמו הוצאות אכילתו בנפרד, ידליקו כל אחד בנפרד ובברכה
19	**האם אפשר להדליק במטוס, מכונית, רכבת, ספינה וכד׳ ?**	אם מותר מבחינה בטיחותית להדליק במקומות אלו (ויש לברר זאת ביסודיות) , ידליק בלי ברכה בתנאי שהוא יודע שלא יגיע הלילה לביתו ושאין מדליקים עליו בביתו ואם אסור ואין אפשרות ידליק פנס (בלי ברכה)
20	**האם בערב שבת חנוכה יש להקדים להתפלל מנחה גדולה לפני הדלקת נרות חנוכה?** **מתי יש להדליק את החנוכייה בבית הכנסת בערב שבת?**	המנורה הודלקה במקדש תמיד לאחר קרבן התמיד ומאחר ותפלת מנחה היא כנגד קרבן התמיד יש להתפלל מנחה לפני הדלקת נרות חנוכה ולכן מקדימים את תפלת המנחה בערב שבת לשעות הצהרים המוקדמות כדי שההדלקה תהיה אחריה. ואם אין מנין כזה לא יפסיד תפילה בציבור לשם כך אלא ידליק את החנוכייה לפני מנחה ויתפלל מנחה כרגיל בציבור. בביהכנ״ס ידליק בערב שבת לפני מנחה קטנה ואם יתפללו מנחה קטנה ועדיין יישאר זמן ידליק מיד לאחר מנחה ובכל מקרה לא יאוחר מרבע שעה לפני שקיעת החמה. כידוע בבית הכנסת מברכים רק אם יש מנין ולכן אם אין מנין בערב שבת אין לברך על ההדלקה אבל במקרה זה, בגלל חשיבות פרסום הנס אם יודעים שתוך זמן יהיה מנין גברים אפשר שנשים או קטן ישלימו את המניין וכך יוכלו לברך כבר עכשיו
21	**על מה צריך לשים לב בהדלקת החנוכייה בערב שבת ?**	1. להדליק נר חנוכה לפני הדלקת נרות שבת (ואם הזמן דחוק יכולה האישה להדליק נר שבת לאחר שהבעל הדליק לפחות נר אחד של החנוכייה) 2. לא להדליק יותר משעה ורבע לפני צאת הכוכבים 3. להניח שמן או נרות גדולים שיספיקו לדלוק עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים 4. אם כבתה החנוכייה סמוך ממש לשקיעת החמה אסור בהחלט לחזור ולהדליקה מפני חשש איסור הבערה בשבת (הגר״ע ואולי לרב אליהו פסיקה אחרת בנושא) 5. אם חל ליל ראשון של חנוכה בליל שבת והמדליק בביהכנ״ס כבר הדליק וברך בביתו, יברך בביהכנ״ס רק ״להדליק״ ו ״שעשה ניסים״ ולא ״שהחיינו״ כי כבר ברך בביתו
22	**במוצאי שבת, האם להדליק נר חנוכה ולאחר מכן להבדיל או להפך?**	**בבית הכנסת** – מדליקים נר חנוכה ולאחר מכן מבדילים (אם בתחילה נבדיל , רוב הציבור ילך ולא יישאר לנרות חנוכה, כמו כן אנו רוצים לאחר עד כמה שאפשר את יציאת השבת ואת ההבדלה כדי שעדיין נישאר בהשפעת השבת) **בבית** – המנהג הנפוץ הוא (וכך נוטה המשנה ברורה) להבדיל ואחר מכן להדליק נר חנוכה כיון שההבדלה שייכת לשבת שכרגע עוברת ואילו נר חנוכה שייך ליום הבא וגם בגלל שתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם וי״א להדליק נר חנוכה ורק אח״כ להבדיל

23	**האם אפשר לברך "מאורי האש" על נרות חנוכה ?**	הנרות הלל קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם ומאחר שבברכת מאורי האש צריך ליהנות מהאש (עד שייאותו לאורו) הרי שאסור לברך "מאורי האש" על נרות חנוכה, אבל על נר השמש אפשר לברך "מאורי האש" כיון שהוא נר של חול ולא של קודש.
24	**היכן יש להניח את החנוכייה בבית הכנסת ?** **הדלקתי בביהכנ"ס האם אדליק שוב בבית?** **האם מדליקים בבית הכנסת עם ברכה?** **האם מותר לכבות את הנר בביהכנ"ס לפני סוף הזמן?**	מאחר והחנוכייה היא כנגד מנורת הזהב בבית המקדש ומקום המנורה במקדש היה בדרום, כך יש להעמיד את החנוכייה בצד דרום. י"א בכותל דרום כאשר היא עומדת בין צפון לדרום וי"א בכותל דרום כאשר היא עומדת בין מזרח למערב ובמקרה הזה יש אומרים שיעמוד כשאחוריו לכותל דרום ופניו כלפי החנוכיה ואז ידליק בלילה הראשון את הנר הימני הכי קרוב להיכל ובשאר הימים ימשיך משמאל לימין (משנה ברורה בשם ח"ס). לא יוצאים ידי חובה בנרות בית הכנסת ("נר איש **וביתו**") ולכן מי שברך בביהכנ"ס יברך שוב לבני ביתו את כל הברכות כולל "שהחיינו"(אא"כ הוא רווק הגר לבד, יברך שוב בביתו רק "להדליק") בביהכנ"ס מברכים על ההדלקה רק אם יש מנין כי כך מתפרסם הנס, ואפשר לברך גם בלי מנין אם יודעים שכעבור זמן יהיה מנין גברים. כמו כן אפשר לצרף נשים וקטן למנין זה ולהדליק בברכה למרות שאין עדיין מנין גברים בלבד. אין לכבות את הנרות בביכנ"ס לפני תום חצי שעה מצאת הכוכבים (בבית הכנסת מדליקים לפני הזמן הראוי דהיינו לפני צאת הכוכבים ותפילת מעריב כיוון שאם נדליק לאחר תפילת מעריב לא יהיה פרסום הנס שהרי כולם ממהרים ללכת להדליק בבית)
25	**כיצד אפשר לשתף את הילדים הקטנים בנר חנוכה לדעת מנהג ספרד שרק אבי המשפחה מדליק??**	כידוע מנהג אשכנז הוא שכל אחד מבני הבית מדליק (פרט לאישה שהיא כגופו של הבעל) ונזהרים לא להניח את החנוכיות ביחד כדי שיהא היכר לנרות. מאידך מנהג הספרדים הוא שרק בעה"ב מדליק חנוכייה אחת לכולם אבל כדי לשתף את הילדים על בעה"ב להדליק בעצמו את הנר הנוסף של אותו יום ואת נרות ההידור (שאר הנרות) ייתן לקטן שכבר הגיע לגיל חינוך (בגיל 7-6) ואם הוא קטן יותר ייתן לו רק להדליק בסוף את השמש
35	**מה מותר ומה אסור בענייני לוויה ואבלות (ל"ע) בחנוכה ?**	לא מספידים ולא מעוררים בכי אבל הספד על ת"ח מותר. לא עולים לבית הקברות בתום השבעה או השלושים (כי האבל טרי והקבר יעורר בכי) אלא דוחים את העלייה לאחר חנוכה אבל את האזכרה והלימוד עושים ביום השבעה או השלושים אפילו שחלו בחנוכה וזאת בתנאי שלא אומרים הספדים המעוררים לבכי. מותר לעלות לבית הקברות ביום השנה (אחר שנה הבכי לא ודאי) אא"כ יש חשש שיבואו לבכי (שאז יקדימו לעלות לפני חנוכה). גם אבל תוך שבעה חייב בהדלקת נרות חנוכה ומברך שהחיינו(ובבית הכנסת לא ידליק בלילה הראשון אם הוא תוך 12 חודש על אביו ואימו או תוך 30 יום לשאר קרובים). מנחמים את האבל בחנוכה
27	**האם אפשר להדליק חנוכיה באמצעות גז או חשמל ?**	לא יוצאים ידי חובה (בבית וגם בביהכנ"ס) בחנוכייה הפועלת באמצעות גז או חשמל כיון שאין בהם שמן ופתילה (דבר המזכיר את הנס)
28	**מה עושים עם השמן והפתילות שנותרו לאחר היום השמיני?**	אם כבו הנרות ולא דלקו חצי שעה - מן הדין צריך לשורפם (ואם אי אפשר , יעטפם בשקית ניילון ובניר, ויניחם באשפה) כיוון שהוקצו למצוותם. שמן או נרות שכבר דלקו במשך חצי שעה, ואחר כך נותרו בחנוכייה - ע"פ המנהג (ולא ע"פ הדין) ראוי גם להחמיר כנ"ל (שריפה וכו'), אלא אם כן התנה מראש שהוא מקצה את השמן להדלקת חצי שעה בלבד. כנ"ל השמן או השעווה שנטפו בזמן ההדלקה על החנוכייה או על המגש שתחתיה . כל האמור לעיל הוא רק על השמן ועל הנרות שהונחו בחנוכייה אבל השמן שנשאר בבקבוק והנרות שנותרו בחפיסה מותרים לשימוש לדברי חול, גם אם נכתב על האריזה שהשמן או הנרות הם לחנוכה. אבל אם בזמן הקנייה אמר ששמן זה או נרות אלו נקנים במיוחד ואך ורק עבור חנוכה, אזי נחשב הדבר כהקדש לשם מצווה, וכל שימוש לצורכי חול אסור
29	**האם אפשר לברך תוך כדי ההדלקה?** **מתי אומרים את "הנרות הללו"?** **האם למדליק מותר לענות אמן בזמן ההדלקה על ברכה ששמע מאחר?**	הכלל הוא, כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן (לפני העשייה וביצוע המצווה). לכן יש לסיים את **כל** הברכות ורק אז להדליק ואין כל היתר לברך ולהדליק תוך כדי הברכה. רק לאחר שהדליק את נר החיוב של אותו לילה יכול לומר "הנרות הללו" וי"א שיאמר "הנרות הללו" רק לאחר שסיים להדליק את כל הנרות אחר שהדליק את נר החיוב מותר להפסיק ולענות לקדיש ולאמן של ברכות למרות שטרם הדליק את שאר נרות החיוב
30	**הדליק ונזכר ששכח לברך , מתי יברך?**	**בלילה הראשון** - יברך רק "שעשה ניסים" ו "שהחיינו" (שהרי בלילה זה יש רק נר אחד שכבר הודלק ואין לו נרות אחרות להדליק ולכן לא יכול לברך "להדליק נר חנוכה") ויכול לעשות זאת עד חצי שעה מזמן שהדליק. (לא ברך "שהחיינו" בלילה הראשון יברך בלילה השני) **בשאר הלילות** – אם נזכר במהלך ההדלקה יברך (כלומר נשאר לו לפחות עוד נר אחד שלא הדליק) "להדליק נר" "שעשה ניסים". נזכר תוך חצי שעה מרגע שסיים הדלקת כל הנרות – יברך רק "שעשה ניסים".
31	**מה עושים בני הבית כאשר הנרות דולקים ?**	רצוי שכל בני המשפחה ישבו יחד וידברו בעיניני נס חנוכה והמשמעות לימינו **וראה בסוף החוברת**

32	**האם מותר לנשים לעשות מלאכה בזמן שהנרות דולקים?**	נשים לא עושות מלאכה במהלך חצי השעה מרגע ההדלקה בצאת הכוכבים וזאת כדי שיהיה להם היכר וסימן ולא יבואו להשתמש בנרות לצורך משהו אחר. אמנם אסרו להן עשיית כל מלאכה אבל בישול ואפייה מותר להן לעשות כאשר הנרות דולקים כיון שיש בזה צורך מצווה וגם משום שמלאכות אלו הותרו ביו"ט וחנוכה לא יותר חמורה מיו"ט.
34	**האם מותר לברך על חנוכייה (רגילה ולא חשמלית) במסיבה ובאירועים ומקומות ציבוריים?**	במסיבות שיש בהן ציבור ושבהן משמיעים דברי תורה אפשר להדליק חנוכיה רגילה ולא חשמלית וגם רשאי לברך על החנוכייה (כי דומה לביהכנ"ס מבחינת פרסום הנס) ועדיף שיתפללו שם ערבית בציבור (שיהיה כמו ביכנ"ס) אבל אין זה מעכב.
35	**האם מותר לחמם סופגנייה (עם ריבה) על פלאטה בשבת?**	מותר לחמם סופגנייה (עם ריבה) על פלאטה בשבת כיוון שאין "אפיה אחר אפיה" . אמנם הריבה היא לחה ובדבר לח יש "בישול אחר בישול" ואסור אבל הרוב בסופגנייה הוא יבש ולכן מותר
36	**אם קבע סעודה על סופגניות מטוגנות (דהיינו שאוכל כ 232 גרם סופגניות מטוגנות) האם יברך "המוציא" וברכהמ"ז כמו בכל קביעות סעודה ?**	אם קבע סעודה על סופגניות מטוגנות (דהיינו שאוכל כ 232 גרם סופגניות מטוגנות) לא יברך "המוציא" וברכהמ"ז כמו בכל קביעות סעודה אחרת אלא רק "בורא מיני מזונות" ו "על המחייה"
37	**האם אפשר להדליק בחנוכייה עגולה?**	מותר (גם לדעת הרמ"א) אם יש עובי של אצבע בן קנה לקנה
38	**האם חייבים להדליק בחנוכייה או שאפשר להדביק נרות על משטח שיש וכד' שאינו כלי ?**	לכתחילה (משום הידור ונוי מצווה) יש להדליק בחנוכייה אבל אם הדליק ע"ג משטח וכד' ללא חנוכייה או כלי , יצא ידי חובה.
39	**האם מותר להשתמש בשמן של שביעית להדלקת נר חנוכה?**	יש שאוסרים שהרי אסור להשתמש באור החנוכייה ונימצא שגרם להפסד של שמן שביעית ללא צורך. מאידך יש שמתירים שהרי השמן משמש לצורך קיום מצוה וגם זה צורך של האדם . לאור מחלוקת זו: עדיף לא להשתמש בשמן כזה אבל אם אין לו שמן אחר, מותר. (אגב, מותר להשתמש בשמן של שביעית לצורך הדלקת נר שבת שהרי מטרת נר שבת היא ליהנות מהאור ולכן זה שימוש שיש בו צורך ואין כאן הפסד שמן שביעית)
40	**מה מותר לעשות בן הברכה להדלקה?**	לכתחילה דאחר הברכה אסור להפסיק ואפילו ברמז כל עוד לא הדליק אבל מותר לרמוז (לא לדבר) שיביאו לו שמן או גפרור לצורך ההדלקה. הפסיק בדיבור לצורך ההדלקה אינו חוזר ומברך
41	**האם מותר לדבר לאחר שהדליק את נר החיוב ועדיין לא הדליק את שאר הנרות ?**	אם כבר הדליק את נר החיוב מותר אפילו לכתחילה לדבר לצורך ההדלקה מותר
42	**נהוג לא לומר "במה מדליקין" בערב שבת חנוכה. מדוע ?**	משום שבפר "במה מדליקין" מפורטים כל הפתילות והשמנים הפסולים לנר שבת אבל בחנוכה הם מותרים

<u>השתלשלות מלכות בית חשמונאי (התקיימה 103 שנים)</u>

שמעון הצדיק (כהן גדול 40 שנה)
אלעזר הישיש (אחיו של שמעון הצדיק.שימש ככהן גדול, הועבר מתפקידו בעקבות תירגום התורה ליוונית בימיו)
מנשה בנו של אלעזר הישיש (שימש ככהן גדול)
יוחנן בנו של שמעון הצדיק (שימש ככהן גדול 40 שנה, אביו של מתתיהו)
מתתיהו החשמונאי בן יוחנן (ספק אם היה כהן גדול , "חשמונאי" פירושו: אדם חשוב או מהעיר חשמון. בניו: יהודה , שמעון,יוחנן,יונתן,אלעזר. נקראו "מכבים" כי "מכבי" ר"ת מי כמוכה באילים ד' או ר"ת מתתיהו כהן בן יוחנן או בגלל "מקבי" מלשון "מקבת" – פטיש כינוי לאדם חזק ומוכשר כמו "תותח" בימינו)
יהודה בן מתתיהו (קרבות: שומרון, בית חורון, אמאוס, בית צור, טיהור המקדש 164 לפנה"ס,בית זכריה,חדשה,נהרג בקרב אלעשה)
יונתן בן מתתיהו (נהרג ע"י טריפון היווני בשנת 143 לפנה"ס)
שמעון בן מתתיהו (נרצח ע"י חתנו תלמי בן חבוב בהוראת אנטיוכוס במהלך סעודת חג בשנת 134 לפנה"ס)
יוחנן בן שמעון (מת בשנת 104 לפנה"ס לאחר שלושים ואחת שנות נשיאות וכן שימש ככהן גדול)
אריסתובלוס בן יוחנן (שונאיו רימו אותו להרוג את אחיו אהובו אנטיגונוס, ובסוף מת אריסתובלוס מדוכא בייסורי הגוף והנפש)
אלכסנדר בן יוחנן (הוא ינאי שהרג את החכמים והי' צדוקי)
אלכסנדרית (אשת אלכסנדר, נקראה גם שלומציון, אחותו של שמעון בן שטח)
אריסתובלוס בן אלכסנדר (הורעל ע"י תומכים של פומפיוס גופתו הוצפנה בדבש זמן רב עד שנשלחה אל קברות המלכים ביהודה)
הורקנוס השישי בן אלכסנדר
אנטיגנוס בן אריסתובלוס (נהרג ע"י הורדוס)
הורקנוס (כהן גדול וצדיק, הורדוס גידלו בביתו והעליל עליו שניסה להרעילו והוציאו להורג, בשנת 30 לפנה"ס)

רעיונות לשיחה עם בני המשפחה סביב נרות חנוכה.

מס'	השאלה	התשובה
.1	**מדוע השמן הספיק לשמונה ימים ולא ליותר או פחות ?**	1)כדי להביא שמן חדש היו צריכים ללכת לתקוע שהייתה במרחק 4 ימים מירושלים ולחזור ממנה עוד 4 ימים (אגב, לפי זה הלכו בשבת מחוץ לתחום. איך דחו שבת מפני הדלקת המנורה ?) ולכן הקב"ה עשה שהשמן יספיק ל 8 ימים 2)מפני שמייצרי השמן היו טמאי מתים בגלל הנופלים במלחמה והיו צריכים 7 ימים לטהרתם ורק ביום השמיני יכלו לייצר שמן
.2	**מדוע נר שבת קודם לנר חנוכה ?**	נר שבת הוא חלק ממצות "וקראת לשבת עונג ואו חלק ממצות "וכבדתו" ובאמצעותו יש אור בבית דבר המביא שלום בית (בחושך כולם נתקלים זה בזה ואין שלום) ולכן הוא קודם לנר חנוכה . המשמעות היא שלפני שהולכים להשפיע על אחרים (נר חנוכה שמטרתו פרסום הנס לכל הרואים) יש לבדוק קודם כל אם אצלנו בבית הכל בסדר (נר שבת שמטרתו שלום בית). אי אפשר לתקן אחרים אם אנו בעצמנו עדיין לא מתוקנים ונמצאים בחושך
.3	**היו מלחמות רבות בהן נעשה נס וניצחנו (ראה מפלת סנחריב) ומדוע חוגגים דוקא את ניצחון המכבים ?**	בשאר המלחמות רצו לחסל אותנו מבחינה גופנית, להשמיד להרוג ולאבד. מאידך היוונים לא רצו לחסל יהודים גופנית אלא רק רצו שיהודים ימירו דתם ויתיוונו לתרבות ההלניסטית (וישקהו וינשכהו) ולכן השמחה בחנוכה היא על כך שנשארנו יהודים ומאמינים, היינו בסכנת השמדה רוחנית שהיא החמורה מכל וניצלנו. לכן חוגגים את חנוכה (הניסיון להשמידנו רוחנית) ע"י משהו רוחני – אור ולא ע"י דבר גשמי .
.4	**ההלכה היא "טומאה הותרה בציבור" כלומר שאם כל הציבור טמא אפשר להדליק גם בשמן טמא וא"כ מדוע המכבים התעקשו לחפש שמן טהור ?**	המכבים ידעו הלכה זו אבל בכל זאת לא רצו להתחיל (חנוכה – חינוך – לשון התחלה . רש"י עה"פ "וירק את חניכיו") את המקדש והמזבח החדש בדרך עקומה . מגדל פיזה עקום בראשו בצורה בולטת כיוון שביסודות שלו הייתה סטייה קטנה. עקמימות דקה ביסודות מביאה לעוקם רציני בראש ובהמשך.
.5	**מדוע ב "על הניסים" לא מוזכר בפירוש נס פח השמן אלא רק נס הניצחון ?**	כיוון שהנס העיקרי היה נס הניצחון ולא נס פך השמן שהרי גם אם לא היה שמן טהור אפשר היה להדליק שהרי טומאה הותרה בציבור. וא"כ מדוע עשה ד' את נס פך השמן? היה חשש שאנשים יאמרו שהמכבים ניצחו בגלל כוחם וגבורתם ולא היה כאן נס על טבעי לכן עשה הקב"ה את נס פך השמן שכולם מודים שהוא על טבעי ללמד שכמו שהוא על טבעי ויד ד' עשתה זאת כך גם נס הניצחון הוא יד ד' ולא מכוחם של המכבים (צריך לתקן ולשיר "על הניסים ועל הנפלאות אשר עשה ד' למכבים" ולא "אשר עשו המכבים")
.6	**איך האור אותו מפיצה החנוכייה מבטא את אופי הנס המיוחד שקרה בחנוכה ?**	הנס בחנוכה היה נס של ניצחון האיכות על הכמות מעט מכבים אבל באיכות גבוהה (מאמינים וישרים) ניצחו הרבה יוונים. מעט שמן אבל באיכות גבוהה (חתום בחותמת כה"ג) מנצח – מספיק - להרבה זמן ,לשמונה ימים. האור מסמל את ניצחון האיכות על הכמות בצורה ברורה. אם נכניס גפרור קטן דולק לאולם חשוך וענק נראה איך מעט אור דחה הרבה מהחושך איך האיכות מנצחת כמות ולכן חוגגים דוקא באור.
.7	**מדוע חוגגים את הנס בחנוכה דווקא לזכר הדלקת המנורה ולא לזכר חידוש שאר הדברים במקדש כמו חידוש המזבח וכד' ?**	את המנורה מדליקים בשמן. השמן מסמל את המחשבה והחוכמה ואחד הרמזים לכך הוא שכל משקה שמוזגים אותו מכוס לכוס משמיע קול אבל בשמן אין קול וכך גם כל פעולה שאנו עושים בגוף אנו רואים או שומעים אותה פרט למחשבה (חכמה – שמן) שאותה לא שומעים ממש כמו השמן. כלומר בזה שהיוונים טימאו את כל השמנים אנו רוצים לומר שהם ניסו להשפיע על המחשבה והאמונה ולכן חוגגים דוקא במנורה כיוון שבה יש שמן לסמל שלא הצליחו בכך. קשה להבין איך דווקא היוונים שראו בפילוסופיה ובמחשבה דבר כה חשוב, דווקא הם פעלו למנוע זאת מאיתנו. אפשר לומר שהיוונים לא התנגדו לכך שנהיה אנשי מחשבה וערכים , הם רק התנגדו לכך שלא נקשור את מחשבתנו וערכינו לקב"ה ואכן אנו אומרים "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", לו היינו מקימים את ערכי התורה בגלל ששכלנו היה מחייב זאת יתכן והיוונים לא היו מתנגדים לכך אלא ההתנגדות הייתה בגלל שהערכים באו מ "תורתך" – מכך שאנו אומרים שאנו מקיימים אותם בגלל שהקב"ה אמר ולא בגלל השכל הישר. ,

		תשובה א השמן שבגביעי המנורה היה אמור לכלות ביום הראשון ולא כלה כלומר בלילה הראשון הניחו את כל השמן בגביעי המנורה ובבוקר מצאו שלא כלה השמן שהיה בגביעי המנורה כך שהנס היה גם ביום הראשון. **תשובה ב** השמן שהיה בפך השמן היה אמור לכלות ביום הראשון ולא כלה כלומר בלילה הראשון רוקנו את כל הפך ושוב מצאו אותו מלא כך שהנס היה גם ביום הראשון. **תשובה ג** יום אחד היה לזכר נס הניצחון או לכבוד חנוכת ביהמ"ק או לזכר עצם מציאת הפך ושאר 7 הימים היה נס של פך השמן. **תשובה ד** כשנתנו מעט שמן במנורה היא התמלאה מאליה מיד וכך היה 8 ימים. **תשובה ה** שפכו ביום הראשון את כל השמן במנורה ובכל לילה רק דלק ממנה רק שמינית ולא יותר ונס זה היה גם ביום הראשון. **תשובה ו** המכבים ידעו מתחילה ששמן טהור יהיה להם רק עוד 8 ימים ולכן הם חילקו את פך השמן שהיה אמור כולו להספיק ליום אחד לשמונה חלקים ובכל לילה שמו במנורה רק שמינית והוא הספיק ללילה שלם למרות שכרגיל רק פך שלם מספיק ללילה שלם. כך שהנס היה גם ביום הראשון. **תשובה ז** כיוון שההיכל היה טמא הדליקו בחצר כפי שנאמר בתפילה "והדליקו נרות בחצרות קודשיך" , אמנם כמות השמן הייתה אמורה להספיק לדלוק בתוך בית ולא בחוץ והנס היה שלמרות שהדליקו בחוץ ושם השמן מתכלה יותר מהר הוא דלק יום שלם כך שביום הראשון גם היה נס. **תשובה ח** לאחר שהמנורה דלקה בלילה היו בבוקר מכבים אותה ולוקחים את השמן שנותר כך עשו 8 ימים. והרי יום אחד מבין ה 8 ימים היה שבת ואי אפשר היה לכבות את המנורה בבוקר והיא דלקה עד מוצש"ק ממילא כבר לא היה מספיק שמן ובכל זאת דלק יותר מ 7 ימים (לדעת "מאיר עיני חכמים" אותה שנה חל יום א' של חנוכה בשבת). תשובה ט כאמור באותה שנה כה' כסלו היה שבת והדליקו כמונו לפני כניסת השבת והרבה לפני השקיעה והיו צריכים ליותר שמן ובכל זאת למרות שבפך היה שמן ל 8 ימים החל מהשקיעה של היום שלפני, הוא הספיק למרות שהדליקו הרבה לפני השקיעה כך שגם ביום הראשון היה נס.
.8	**שאלת רבי יוסף קארו מחבר השו"ע** **הרי ליום הראשון היה מספיק שמן ולא היה בו נס כך שהנס היה רק 7 ימים ומדוע אנו חוגגים שמונה ימים ?**	

"ויאמר יהודה לאנשים אשר איתו אל תיראו מהמונם ומעברתם אל תפחדו. זיכרו איך נושעו אבותינו בים סוף כאשר רדף אחריהם פרעה בחיל. ועתה נקרא לשמים, אם יחפוץ בנו ויזכור ברית אבות והשמיד את המחנה הזה מפנינו היום.

.... והם בוטחים בנשק ובכוח ידם ואנחנו בוטחים בא-ל ש-ד-י אשר בכוחו להפיל בתנועה אחת את היוצאים לקראתנו ואת כל העולם כולו"

מעוז צור ישועתי, לך נאה לשבח
תיכון בית תפילתי, ושם תודה נזבח
לעת תכין מטבח מצר המנבח
אז אגמור בשיר מזמור חנוכת המזבח

רעות שבעה נפשי, ביגון כילה
חיי מררו בקושי, בשעבוד מלכות עגלה
ובידו הגדולה, הוציא את הסגולה
חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה

דביר קדשו הביאני וגם שם לא שקטתי
ובא נוגש והגלני, כי זרים עבדתי
ויין רעל מסכתי, כמעט שעברתי
קץ בבל זרובבל, לקץ שבעים נושעתי

כרות קומה ברוש בקש, אגגי בן המדתא
ונהייתה לו לפח ולמוקש, וגאוותו נשבתה
ראש ימיני נשאת, ואויב שמו מחית
רוב בניו וקנייניו על העץ תלית

יוונים נקבצו עלי, אזי בימי חשמנים
ופרצו חומות מגדלי ,וטמאו כל השמנים
ומנותר קנקנים, נעשה נס לשושנים
בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים

חשוף **ז**רוע **ק**דשך, וקרב קץ הישועה
נקום נקמת עבדיך, מאומה הרשעה
כי ארכה השעה, ואין קץ לימי הרעה
דחה אדמון בצל צלמון הקם לנו רועים שבעה

תקציר שאלות ותשובות בהלכות חג החנוכה התשע"ו.

כל הזכויות שמורות למחבר ©
efratis@neto.net.il
052 – 5219169